

לחיות עם הזמן דימות המשיח

ומבאר מעלת דורנו שהוא אחרון לגלות וראשון לגאולה, ויתירה מזו שכבר סיימו כל העבודה ועומדים בסמיכות ממש לגאולה. ולכן כעת מודגש ביותר וביותר שהצום הוא הכנה לגאולה (ס"ו).

מוסיף ומבאר מעלת שנת תנש"א, שבה מלך המשיח בא ומבשר שהגיע זמן גאולתכם והנה זה משיח בא. ועל פי זה מוסיף ומחדש שהיחס לצום צריך להיות לא רק הכנה לגאולה, אלא מתוך הוודאות הגמורה שהיום ממש בא משיח, והיום ממש נהפך לששון ושמחה (ס"ח).

הוראות לפועל. לחיות משיח (סעיפים ט-י"ג).

על פי הנ"ל מובן, שענינם העיקרי של ג' השבועות מתבטא בלימוד הלכות הבית השלישי. ויש להדגיש בלימוד ב' ענינים. (א) הכוסף והתשוקה לבנין הבית השלישי (כאופן הא' שנתבאר בס"ו, שיש להדגיש לא את תיקון הגלות אלא את ההכנה לגאולה). ועוד ועיקר, (ב) שהלימוד הוא הלכה למעשה בפועל ברגע שלאחרי זה (כאופן הב' שנתבאר בס"ח, שיש להדגיש שהגאולה באה היום ממש).

וממשיך לבאר באופן כללי, שלימוד עניני גאולה ומשיח בכלל, צריך להיות באופן של "לחיות עם הזמן דימות המשיח", שהלימוד ישפיע על ההנהגה הכללית כעת (ס"ט). ובכלל אודות עבודתנו כעת להחזיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף התחלת הגאולה והנה זה בא, מדבר על הקושי שבוה ומציע דרך להתעלות על ידי לימוד עניני הגאולה (ס"י).

ומקשר זאת לפרק שישי במסכת אבות "שנו חכמים בלשון המשנה", שבוה מרומזו כחה של התורה להכניס את האדם מהחוץ אל הפנים, מהגלות אל הגאולה (ס"א-ב).

"ויהי רצון והוא העיקר, שלא יצטרכו לדבר ולעורר..." (ס"א).

מושגים בשיחה:

הואיל ונדחה ידחה (ס"א ואילך). כמובא בשיחה, דעת רבי יהודה היא שיום התענית שחל להיות בשבת, בטל הוא לגמרי. אף שההלכה נפסקה כדעת חכמים שהתענית נדחת ליום ראשון, בשיחה מבאר דוקא את דעת ר"י ומראה את העומק שבדבריו. להבנת דבריו בשיחה, ניתן להשתמש במשל המובא באחת מאגרותיו של אד"ש מה"מ:

כאשר בעל הבית פוגש גנב שחדר לביתו. ישנה גישה שבעל הבית יכה את הגנב ויבריחו, ואז אכן הגנב ימלט, אך בלילה אחר ינסה שוב לפרוץ. בגישה אחרת בעל הבית דוקא ידבר עם הגנב ויעורר אותו לשוב בתשובה מדרכו, אז הגנב אכן לא ינסה לגנוב עוד. זהו ההבדל בין שיטת המוסר המכה את היצר ומבריחה אותו, לשיטת החסידות המגלה את הטוב הפנימי שביהודי ומקרבת אותו לעבודת ה' פנימית.

וכך גם בעניננו. המפגש בין יום התענית ויום השבת, הוא כמו המפגש בין הגנב ובעל הבית. אם אנו רואים את יום הצום כיום שלילי, הרי קדושת השבת אכן תבריא אותו, אך הוא ישוב למחרת. אך אם אנו רואים את המשמעות הפנימית המסתתרת ביום הצום, קדושת השבת תחשוף אותה ותהפוך את הצום עצמו ליום רצון לה', כך שאין עוד מקום לתענית כלל.

זוהי בעצם המחלוקת בין חכמים לרבי יהודה. ובשיחה מתמקד כמובן בדעת רבי יהודה שהיה משיח שבדורו (כמצויין בהערה 10) וראה כל ענין במבט פנימי של משיח. כיון שאף שלפועל נפסקה ההלכה כדעת חכמים, אך מתוכנם הפנימי של דברי רבי יהודה אפשר ללמוד הוראה לפועל, ובמיוחד בדורנו אנו, דורו של משיח.

בסגנון אחר (ס"א). בביאור הראשון שבס"א ביאר את מחלוקת ר"י וחכמים כב' אופנים ביחס ליום השבת, כדוחה התענית או מבטלה. בסגנון השני מעמיק יותר ומבאר את המחלוקת כב' אופנים ביחס ליום התענית, כיום בלתי רצוי או כיום חיובי.

דברי קבלה (ס"ב). דברי נביאים.

צום הרביעי (ס"ג). הנביא זכרי' מציינ את הצומות שנקבעו על החורבן, ומונה

תמצית השיחה:

הענין החיובי שביום התענית (ס"א ואילך). המבט החיצוני על יום הצום הוא כיום צער וחורבן. בתורת החסידות מודגש המבט הפנימי כיצד יום הצום מבטא את אהבתו העמוקה של הקב"ה לישראל, אהבה עמוקה שתתגלה לעתיד לבוא כשיהפך יום הצום לששון ושמחה.

אך בעוד שבדרך כלל מבואר שגילוי ענינו הפנימי של הצום הוא נחלת העתיד, אד"ש מה"מ בשיחותיו – ובפרט בשיחה זו – מבאר כיצד כבר כעת ביכולתנו לגלות את אותו טוב פנימי.

בחלקה הראשון של השיחה (סעיפים י-א) מבאר שביום התענית שחל בשבת, השבת מגלה את ענינו הפנימי החיובי והופכת אותו לששון ושמחה. ובחלקה השני (ס"ז-ט) מבאר שבכלל, ככל שהננו הולכים ומתקרבים לגאולה – החל מהדורות שלפנינו, עוד יותר בדורנו, ובעיקר בשנים אלו ממש – יותר ויותר מודגש הענין החיובי שבצום, הששון ושמחה שהולכים להתממש בקרוב.

כפי שהתברר מאוחר יותר, רעיון זה פותח אופן חדש בעבודת ה' בדור השביעי. לא רק ציפיה איתנה לגאולה בקרוב, אלא הנהגה בפועל מתאימה לזמן ומצב הגאולה (כמבואר בחלקים האחרונים של השיחה, סעיפים ט-י"ב). בשיחה זו מגדיר את המושג "לחיות עם הזמן דימות המשיח". הנהגה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, ובסדרת השיחות הבאות בהמשך אליה, מבואר ענין זה באופנים שונים.

מבנה השיחה:

ביאור חלק א. יום התענית שחל להיות בשבת (סעיפים א-י).

פותח בהצגת ב' אופנים של היחס ליום התענית שחל בשבת: (א) כענין בלתי רצוי שהשבת דוחה אותו, או (ב) כטוב פנימי ונעלם שהשבת מגלה אותו (ס"א).

מכאן, בכל משך השיחה מתמקד באופן השני ומבאר אותו. מבאר שבחורבן ובצום יש כוונה פנימית לבוא לעילוי של הגאולה האמיתית והשלימה (ס"ב), ויום השבת הקשור לגאולה יש בכחו לגלות זאת (ס"ג). ומקשר זאת לפרשת בלק שקוראים השבת, שעניני הפרשה מרמזים על הפיכת הצומות לששון ושמחה (ס"ד).

ומוסיף לבאר, שזוהו ג"כ ההבדל בין השנים בהם השבת חלה באמצע בין המצרים, שאז מודגש יותר שישנו ענין בלתי רצוי שהשבת באה לתקן אותו (כאופן הא' הנ"ל), לעומת השנים שהשבת חלה מיד בתחילת בין המצרים, שאז מודגש מלכתחילה הטוב הפנימי שבענין (כאופן הב' הנ"ל) (ס"ה).

מתוך רעיון זה, ממשיך ומעמיק:

כפי היחס לגלות כך היחס לגאולה. כאשר מתייחסים לגלות כענין בלתי רצוי, מתייחסים אל הגאולה כתיקון וריפוי לגלות. כאשר מתייחסים לגלות כהכנה לגאולה, מבינים את מהותה האמיתית של הגאולה, "גאולה בטהרתה". ב' אופנים אלו של גאולה מרומזים בב' הפרשיות פנחס ובלק (ס"ו).

[עד כאן ביאר שבשבת זו ישנו רק הענין הב' שבצום, גילוי הטוב הפנימי שבו בהיותו הכנה לגאולה השלימה. מכאן ואילך יוסיף ענין עיקרי, שלא זו בלבד שמודגשים בצום את ההכנה לגאולה, אלא שישנה הידיעה הברורה שהנה זה משיח בא, והיום ממש יהפך הצום לששון ושמחה בפועל ממש.]

היינו, שעד לכאן דובר על ב' ענינים: (א) תיקון הגלות ו(ב) הכנה לגאולה. מכאן ואילך נשלל לחלוטין ענין תיקון הגלות ומדבר על ב' ענינים אחרים: (א) ההכנה לגאולה ו(ב) הוודאות שהגאולה באה בפועל כעת ממש]

ביאור חלק ב. יום התענית שחל להיות בימות המשיח (סעיפים ז-ח).

מבאר שככל שהולכים ומתקרבים לגאולה, מודגש יותר הטוב הפנימי שבצום, שהצום הוא הכנה לגאולה האמיתית והשלמה.

אותם על פי מנין החדשים מניסן. צום הרביעי (י"ז תמוז) וצום החמישי (ט' אב) וצום השביעי (ג' תשרי) וצום העשירי (י' טבת).

דלכאורה אינו מובן (סוף ס"ו). כנראה, השאלה והתשובה שבסיום הסעיף, הם (לא שאלה על דברי הגמרא ותירוץ על זה, אלא) פירוש של השאלה והתשובה שבגמרא. ודו"ק.

כשרגא בטיהרא (ס"ד). כבר בצהריים, שאורו אינו ניכר כלל מול אור השמש.

ג' שבועות בין המצרים בזמן כמו מדבר במקום (ס"ה). כשם שהמדבר הוא מקום שלילי, כך בין המצרים הם זמן שלילי. הקב"ה מקדים רפואה למכה, ובשלשת השבועות ישנם שלש שבתות המתקנות אותן. על פי הקבלה, בכל שבת יש ב' בחינות (ליל שבת ויום שבת, ב' דרגות בקדושת השבת), נמצא שבשלושה שבועות יש שש בחינות שבת, וכאשר הם מאירים בשבעת ימי השבוע, הרי שש כפול שבע שווה מ"ב.

במדבר בו נסעו בני ישראל היו מ"ב מסעות, מ"ב בחינות בקליפה, ומ"ב הארות השבת מבטלות את מ"ב הבחינות שבמדבר.

בסגנון אחר (ס"ה). כנראה ההבדל בין ב' הסגנונות בסעיף, שבסגנון הראשון מייחס את ההבדל לשנים, ובסגנון האחר מייחס את ההבדל לשבתות. ודו"ק.

גאולה בטהרתה (ס"ו). כאשר משתנה היחס לגלות ומבינים שאינה אלא הכנה לגאולה, משתנה גם היחס לגאולה ויכולים להבין את משמעותה האמיתית.

משל למה הדבר דומה: לאדם שהשתוקק מאד לראות את פני המלך, ולשם כך יוצא לדרך ארוכה הנמשכת שנים רבות ועוברת במדבריות קשים.

הבן שנולד באמצע הדרך רואה את המדבר הגדול מסביבו ושומע כל הזמן את הדיבורים אודות הרצון לצאת מהמדבר ולהגיע לעיר הבירה. הוא יכול לחשוב שהמטרה היחידה להגיע לעיר הבירה היא כדי להפסיק להיות במדבר הנורא. הוא מתייחס לעיר הבירה כאל תיקון המדבר, המקום בו לא יסבלו עוד מצימאון ומחום, אך לא מעבר לכך.

אך כאשר יבין שלכתחילה כלל לא היה אביו במדבר, והוא נכנס למדבר במטרה להגיע לעיר הבירה, יבין מיד שההשתוקקות להגיע לעיר הבירה אינה רק כדי לצאת מחום המדבר, אלא יש בה ענין הרבה יותר עמוק ונעלה, בעיר הבירה רואים את פני המלך.

וכך בענינינו. כאשר מתייחסים לגלות כמציאות אמיתית, סבורים שהגאולה כל ענינה הוא תיקון הגלות, הזמן בו לא נסבול עוד. אך כאשר מבינים שהגלות איננה אלא הכנה לתקופת הגאולה, מבינים שהגאולה יש בה ענינים הרבה יותר נעלים מאשר תיקון הגלות. זוהי "גאולה בטהרתה".

רצו מתעניין רצו אין מתעניין (ס"ז ואילך). כנ"ל, חידוש נוסף בשיחתנו הוא שככל שמתקרבים לגאולה נחלש תוקף הצום. עד השיחה נראה שישנם רק ב' מצבים ליום הצום. או אבל מוחלט בזמן הגלות, או שמחה מוחלטת בזמן הגאולה. בשיחה מחדש שישנם גם מצבי ביניים, גם בזמן הגלות יתכן מצב של פחות אבל ויותר גאולה.

חידוש זה מתבסס על דברים דומים שאמרה הגמרא בנושא זה, שישנם תקופות מסוימות בזמן הגלות שכאשר נחלש שעבוד האומות, מתרופף החיוב לצום בג' התעניות (טו"ב תמוז ג' תשרי וי' טבת).

בשולחן ערוך נפסק להלכה שאכן בדורות אלו מעיקר הדין אין חיוב להתענות, אך אבותינו קבלו על עצמם תעניות אלו ואין רשות לשנות. אך עדיין ניתן להתייחס לרעיון הפנימי שבדברי הגמרא וללמוד ממנו שתוקף הצום אינו בשווה בכל זמן הגלות, וייתכנו מצבי ביניים של בין גלות לגאולה.

כמובן, בהשוואה זו לא נכנס אד"ש מה"מ לפרטים, מה הם הסיבות הגורמות להחלשות הצום (שהרי גם בדור האחרון היו גזירות איומות על ישראל שעל פי הגמרא בדורות אלו צריך להתחזק תוקף הצום, ואילו אד"ש מה"מ רואה דורות אלו כ"נחלש תוקף הצום" כיון שהתקרבו לגאולה) ומה הם המסקנות מכך (שלפי הגמרא יש לבטל את הצום בפועל, ואילו אד"ש מה"מ מדבר רק על "רגש ההכנה לגאולה", "הידיעה וההכרה שעומדים על סף ימות המשיח"). אלא כנ"ל, זוהי השוואה כללית, הוכחה וראיה שגם בזמן הגלות ייתכנו מצבים של "נחלש תוקף

הצום".

שם גאולה עלה (ס"ו). במסכת מגילה נאמר שברכת גאל ישראל נקבעה כברכה שביעית בתפילה, כיון שהגאולה באה במוצאי שביעית. ומפרש רש"י שאף שבברכת גאל ישראל אין התפילה על הגאולה האמיתית, אלא על גאולות פרטיות המתרחשות במשך הדורות, מכל מקום "כיון דשם גאולה עלה" כל גאולה קשורה עם הגאולה האמיתית. ובענינו, גאולת י"ב תמוז קשורה עם הגאולה האמיתית.

משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא (ס"ו). משיח בא להשיב את הצדיקים בתשובה.

הגיע זמן הגאולה. עומדים בסמיכות ממש לגאולה (ס"ז). בסעיף ז' מדבר אד"ש מה"מ על מעלת דורנו בכלל, על דורנו הוטלה המשימה לסיים את עבודת בני ישראל בכדי להביא גאולה בפועל, ואכן בסיומה של העבודה הגאולה צריכה לבוא בכל רגע. זוהי משמעות ההכרזה "הגיע זמן הגאולה", הגאולה עצמה טרם הגיעה בפועל, אך כעת כבר זמנה לבוא. זוהי משמעות ההגדרה "עומדים בסמיכות ממש לגאולה", כיון שכל רגע אמור להיות כבר רגע הגאולה האמיתית.

כבר בא. סף התחלת הגאולה (ס"ח). מדרשי חז"ל המובאים בשיחה (ילקוט שמעוני על ה"שעה שמלך המשיח בא", מדרש רבה על "קול דודי הנה זה בא") מדברים על התגלות מלך המשיח לבני ישראל קודם הגאולה, כאשר הוא מבשר להם על הגאולה הקרובה.

בשיחה מבאר שכל מדרשים אלו אכן התממשו בשנת תנש"א, ואכן כעת משיח בעצמו נמצא עמנו, "נשיא דורנו היה המשיח של דורנו והוא התגלה בכל התוקף" (שיחת י"א אלול תנש"א) ומבשר לנו על הגאולה. זהו ה"כבר בא" שמדובר עליו בס"ח. זהו החידוש שבסעיף ח' על סעיף ז'. ודו"ק.

תקופה זו שבה מלך המשיח נגלה לישראל קודם הגאולה, נקראת בלשון אד"ש מה"מ 'סף הגאולה'. והגדרה זו הינה אחד החידושים הגדולים שבשיחתנו. כיון שעד עתה דובר על גלות מול גאולה, אנו נמצאים בגלות ומצפים לגאולה. אך בשיחתנו מגדיר את תקופתנו כ'סף הגאולה', מעין תקופת ביניים שבין גלות לגאולה, ובעמדתנו בה עלינו להתנהג בהתאם לתקופה מיוחדת זו.

שטורעם (ס"ט). רעש וסערה.

עס קומט אן שווער (ס"ו). בא בקושי.

להבין דבר מתוך דבר:

כאשר מדקדקים מגלים שבסעיפים ז-ח, כאשר מגדיר אד"ש מה"מ את המיוחד שבתקופתנו, ובהתאם לכך כיצד צריך להיות היחס לצום, מדבר בסולם של ארבע דרגות: הדורות האחרונים, הדור האחרון, סיום העבודה בדור זה, והתגלות מלך המשיח שבדור זה.

וניתן לשים לב ל"מוסיף והולך" בלשונו אודות היחס לצומות. דהנה כאשר מדבר על הדורות האחרונים, אומר (תחילת ס"ז) ש"מוסיף והולך הרגש ההכנה לגאולה". כאשר מדבר על הדור האחרון, אומר (אמצע ס"ז) ש"מודגש בעיקר הטוב". כאשר מדבר על סיום העבודה שעומדים בסמיכות ממש לגאולה, אומר (סוף ס"ז) ש"מודגש ביותר וביותר הטוב", וכאשר מדבר על החידוש של שנה זו שמלך המשיח התגלה ועומדים על סף הגאולה, אומר (אמצע ס"ט) ש"מודגש רק הטוב".

***

ההוראה ללימוד הלכות בית הבחירה בג' השבועות אינה חדשה כלל, אך עם זאת בשיחה ישנו חידוש בענין, שיתכן ולא שמים לב אליו.

"צריך להיות שטורעם מיוחד בכל הקשור ללימוד עניני גאולה ומשיח ובנין בית המקדש השלישי" (תחילת ס"ט). נוסף על לימוד הלכות בית הבחירה בכלל, צריך להיות דגש מיוחד על לימוד עניני הבית השלישי דוקא.

ומתאים ג"כ להמשך דבריו שם בסעיף, כפשוטו. עיי"ש ודו"ק.

